

Fişa suspiciunii de plagiat / Sheet of plagiarism's suspicion

Opera suspiciună (OS)	Opera autentică (OA)
Suspicious work	Authentic work
OS: V.Ponta, Curtea Penală Internațională, Teză de doctorat, Universitatea București, 2003.	
OA: D.Diaconu, Curtea Penală Internațională. Istorie și realitate, București:All Back, 1999.	
Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion	
p.16:24 - p.16:30	p.4:5 - p.4:13
p.17:1 - p.17:5	p.4:14 - p.4:19
p.21:20 - p.21:22	p.5:9 - p.5:11
p.24:4 - p.24:24	p.5:28 - p.6:9
p.30:10 - p.30:26	p.8:1 - p.8:20
p.30:27 - p.31:12	p.8:35 - p.9:16
p.31:12 - p.31:25	p.9:23 - p.9:26

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI
FACULTATEA DE DREPT

TEZĂ DE DOCTORAT
CURTEA PENALĂ INTERNAȚIONALĂ

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
Prof. univ. dr. ADRIAN NĂSTASE

DOCTORAND:
Lect. Univ. VICTOR PONTA

Bucureşti
2003

Motto

"Omenirea nu mai poate accepta paradoxul că responsabilitatea penală să fie cu atât mai slabă, cu cât autorul crimei este mai puternic, iar crimele sale sunt mai grave."

Robert Jackson,

Procuror al Tribunalului de la Nurenberg

PREFATĂ

Ideea de justiție penală internațională este relativ recentă, în special raportată la ansamblul Dreptului Internațional Public. Omenirea a cunoscut din totdeauna masacre, atrocități, crime în masă, cruzimi inimaginabile, fără ca societatea să găsească instrumentele juridice de pedepsire a celor vinovați de asemenea fapte și fără ca mentalitatea universală să imagineze măcar posibilitatea sancționării conducerilor politici care inițiau și organizau în realitate respectivele crime. Învingătorii aveau întotdeauna posibilitatea de a-și justifica acțiunile, iar pentru pedepsirea învinșilor rareori s-a considerat necesară invocarea pretextului unui act de justiție, dreptul forței superioare fiind mai mult decât suficient.

Este evident că o justiție cu caracter internațional a fost și este în continuare considerată ca afectând una din principalele instituții ale Dreptului Internațional – suveranitatea națională, iar din acest considerent statele au dat dovadă de o retinență manifestă la orice știrbire a respectivului atribut. Mai mult, sunt incontestabile reverberațiile și influențele unei justiții internaționale pe planul politic și social intern, ca și abordările diferite ale același tip de fapte, abordări dictate de interesele diferite ale fiecărei țări, ideologiei, sau mentalități colective. Cel mai elovent exemplu poate fi vestita afirmație a dictatorului sovietic I.V. Stalin care spunea : „*să ucizi un om înseamnă crimă, să ucizi un milion înseamnă politică*”.

Secoul XX a cunoscut, din păcate, o amplificare fără precedent a celor crime care prin modul de săvârșire, gravitate și impact social afectează întreaga umanitate. Dreptul Internațional nu putea rămâne inert la acest fenomen și, chiar dacă în mod timid, șovăielnic, incoerent și deseori contradictoriu, a căutat și realizat primele instrumente juridice de pedepsire a celor vinovați de asemenea crime. Tocmai acest drum, de la impunitate totală la o justiție internațională, fie ea imperfectă, contestabilă și cu o eficiență cel puțin relativă, este descris în studiul de față, un demers util și care poate atrage atenția celor interesați în descoperirea și aprofundarea acestui nou domeniu.

Cu un pronunțat caracter istoric și cuprîndând un demers aflat la confluență dintre Dreptul Internațional Public și Dreptul Penal, lucrarea abordează cu luciditate și toate neîmplinirile societății internaționale, ale lumii civilizate, în impunerea dreptului și a echității, succesele timide obținute, dar și perspectivele deschise prin activitatea Tribunalelor Ad-hoc și mai ales prin adoptarea, în 1998 la Roma, a Statutului Curții Penale Internaționale – instanță penală independentă și având caracter permanent. Prezentarea în anexă a modului de organizare și funcționare a Tribunalului de la Nurenberg și a celui pentru Fosta Iugoslavie reprezintă de asemenea o ocazie de reflexie a evoluției instituționale în domeniu, de interes nu numai pentru juriști.

În mod indubitabil acești primi pași făcuți pentru instaurarea forței dreptului, sau „sfârșitul impunității pentru cei puternici”, trebuie urmați la nivelul Dreptului Internațional de noi acțiuni hotărâte, indiferent de interesele de moment sau de grup, în scopul protejării ideilor fundamentale de umanitate și dreptate. În acest concert mondial România va trebui să-și confirme opțiunea indubitabilă spre valorile lumii civilizate, valori ce nu pot coexista cu genocidul sau alte crime internaționale, și să-și ocupe locul în rândul statelor ce promovează această concepție avansată și care pun umanitatea pe primul plan.

Ținând cont de imperfecțiunile inerente începutului de drum pe care tânărul autor a pornit cu pasiune și curaj, consider că această lucrare poate fi un prim pas în cunoașterea fenomenului justiției penale internaționale și crearea unei concepții științifice a juriștilor români în acest domeniu.

Profesor Universitar Doctor
ADRIAN NĂSTASE

CUPRINS

CAPITOLUL I SCURT ISTORIC AL JUSTIȚIEI PENALE INTERNAȚIONALE -SECOLUL XX ȘI PRIMELE TRIBUNALE INTERNAȚIONALE DIN ISTORIE-.....	9
1. CONSIDERAȚII INTRODUCTIVE	9
2. PEDEPSIREA CRIMINALILOR INTERNAȚIONALI – MÂSURĂ POLITICĂ SAU ACT DE JUSTIȚIE.....	12
3. APARIȚIA PRIMELOR INITIATIVE REFERITOARE LA O POSIBILĂ JUSTIȚIE INTERNAȚIONALĂ. EFORTURILE DE CONCEPTUALIZARE A ACESTORA	14
4. PRIMELE ACTE INTERNAȚIONALE REFERITOARE LA CRIMELE CU CARACTER INTERNATIONAL ȘI LA ELEMENTELE CONSTITUTIVE ALE ACESTORA	17
5. TRATATUL DE LA VERSAILLES ȘI PRIMA INITIATIVĂ A UNUI PROCES PENAL INTERNAȚIONAL.....	19
6. INITIATIVELE INTERBELICE PRIVIND CREAREA UNEI INSTANȚE PENALE INTERNAȚIONALE CU CARACTER PERMANENT. ROLUL JURISTULUI ROMÂN VESPASIAN PELLA	22
7. AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL ȘI ÎNFIINȚAREA TRIBUNALELOR MILITARE INTERNAȚIONALE DE LA NUREMBERG ȘI TOKYO	27
8. CONVENTIİ REFERITOARE LA CRIMELE CU CARACTER INTERNAȚIONAL, ADOPTATE DUPĂ CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL.....	35
9. EVOLUȚIILE POSTBELICE ÎN DOMENIUL JUSTIȚIEI PENALE INTERNAȚIONALE. NOILE DOCUMENTE ȘI PROCEDURI ADOPTATE ÎN ACEASTA PERIOADĂ	39
10. O PRIVIRE RETROSPECTIVĂ ASUPRA INITIATIVELOR REFERITOARE LA CREAREA UNEI INSTANȚE INTERNAȚIONALE PENALE CU CARACTER PERMANENT ȘI A UNUI COD UNIVERSAL AL CRIMELOR INTERNAȚIONALE.....	43
A. Curtea criminală internațională	44
B. Codul Crimelor împotriva Păcii și Securității Omenei	46
11. PROCESUL LUI ADOLF EICHMANN, AL LUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI CAZUL AUGUSTO PINOCHET.....	49
12. ACCELERAREA PROCESULUI DE ELABORARE A STATUTULUI CURTII PENALE INTERNAȚIONALE. APARIȚIA TRIBUNALELOR AD-HOC. TRIBUNALUL SPECIAL PENTRU SIERRA LEONE. DRUMUL SPRE CONFERINȚA DE LA ROMA	53
13. CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ PLENIPOTENȚIARĂ DE LA ROMA (15 IUNIE – 17 IULIE 1998). MOMENTUL ISTORIC AL ADOPTĂRII STATUTULUI CURTII PENALE INTERNAȚIONALE	71
14. COMISIA PREGĂTITOARE PENTRU ÎNFIINȚAREA CURTII PENALE INTERNAȚIONALE	76
15. ATITUDINEA MARILOR STATE ALE LUMII FATĂ DE ÎNFIINȚAREA CURTII PENALE INTERNAȚIONALE	78
16. IMPRESRICTIBILITATEA CRIMELOR DE RĂZBOI ȘI A CRIMELOR CONTRA PĂCHI ȘI UMANITĂȚII.....	83

CAPITOLUL I

SCURT ISTORIC AL JUSTIȚIEI PENALE INTERNAȚIONALE

-secolul XX și primele tribunale internaționale din istorie-

1. Considerații introductive

„Civilizația modernă pune la dispoziția omenirii nenumărate arme de distrugere. Orice recurgere la război, indiferent de ce fel, este o recurgere, prin esență, criminală. Războiul este, în mod inevitabil, un lanț de omoruri, atacuri, de răpire a libertății și distrugere de proprietăți... Bunul simț al omenirii cere ca legea să nu se mulțumească să pedepsească crime minore, de care se fac vinovați oameni mărunti. Legea trebuie să-i atingă și pe cei care au acaparat o mare putere și se folosesc de ea, în mod deliberat, cu intenția comună de a provoca o catastrofă, care nu va ocoli nici un cămin... Ultimul pas spre evitarea unor războaie, ce revin periodic, inevitabile, în condițiile lipsei de legi internaționale, constă în a-i face pe oamenii de stat răspunzători în fața legii” (Robert Jackson – Procuror General al Tribunalului de la Nurenberg).

Înființarea Curții Penale Internaționale, prin adoptarea Statutului acesteia la finalul Conferinței Plenipotențiale de la Roma, din anul 1998, este un progres uriaș în lunga luptă împotriva impunității celor care comit crime cu caracter internațional, crime care afectează insăși esența umanității.

Este suficient, pentru susținerea afirmației anterioare, să aruncăm o scurtă privire asupra istoriei justiției penale internaționale, în special asupra evenimentelor

Penal Internațional. Statut pe care Asociația l-a aprobat. Acest Statut prevedea crearea unei Camere Penale în cadrul Curții Permanente Internaționale de Justiție, din cadrul Societății Națiunilor.

Totodată, în anul 1935, Vespasian Pella, în calitate de raportor, a întocmit planul unui cod represiv mondial, plan ce includea și proiectul de Statut din anul 1928, vizând crearea unei Camere Crimale, în cadrul Curții Permanente Internaționale de Justiție.

Meritele lui Vespasian Pella privind crearea unei Curți Crimale Internaționale și a unui cod represiv mondial au fost unanim recunoscute în lume, el fiind cel care a aruncat scânteia creatoare, aşa cum spunea Jean Graven, Președinte al Asociației Internaționale de Drept Penal, rector al Universității din Geneva.

De altfel, eforturile lui Vespasian Pella s-au concretizat, prin adoptarea, la data de 16 noiembrie 1937, odată cu Convenția asupra Prevenirii și Reprimării Terorismului, a "Convenției privind crearea unei Curți Penale Internaționale". Așa cum menționam mai sus, rolul Curții era acela de a judeca indivizii acuzați de săvârșirea vreunei din infracțiunile prevăzute de Convenția referitoare la terorism. Totodată, sediul acesteia urma să fie stabilit la Haga.

Potrivit acestei Convenții, Curtea avea un caracter permanent, ea fiind compusă din 5 membri, juriști cu o competență recunoscută în dreptul penal, care au fost sau erau judecători ai unor instanțe penale naționale ale Statelor Membre ale Societății Națiunilor.

De asemenea, Convenția preciza, în cele 56 de articole, statutul judecătorilor, organizarea și competența Curții, procedura de judecată, pedepsele ce se puteau aplica, precum și modul de executare al acestora.

ACTIONEA normativă, cuprinzând cele două convenții, ar fi trebuit să capete un impuls și mai mare după asasinarea la Marsilia, în anul 1934, de către un terorist maghiar, a regelui Yugoslaviei – Alexandru - și a ministrului de externe francez, Barthou, un nume atât de evocativ pentru politica internațională interbelică. Astfel, după apariția ideii de „crimă de război” la începutul secolului, în perioada interbelică se adaugă și terorismul pe lista crimelor de natură internațională. Din păcate, în special din cauza caracterului politic al terorismului, cu mult mai

pronunțat chiar decât al celoralte crime internaționale, acesta nu va mai fi tratat în epoca postbelică în același mod, nefiind inclus în competența materială a Tribunalului de la Nurenberg, a celui pentru Fosta Yugoslavia și nici măcar în Statutul Curții Penale Internaționale, adoptat la Roma, în anul 1998.

Cele două convenții, semnate în anul 1937, la Geneva, nu au intrat în vigoare, procedurile de ratificare fiind împiedicate de declanșarea celui de al doilea război mondial, rămânând, astfel și acestea, simple documente fără efecte practice. Cu toate acestea, referindu-ne, în mod expres, la Convenția privind organizarea unei Curți Penale Internaționale, nu putem să nu menționăm faptul, că aceasta a fost semnată de reprezentanții a 16 state, dar, în final, aşa cum spuneam, nu a fost ratificată de nici un stat. Serioasele rețineri, pe care statele le aveau față de ideea - atât de corectă și de generoasă - a profesorului Pella, se datorau neîncrederii în posibilitățile de acțiune ale justiției internaționale, în condițiile în care, fiecare stat căuta să-și facă singur dreptate, iar tratatele internaționale deveniseră - pentru a relua expresia celebră a lui Bismark - "simple petice de hârtie, care nu aveau nici măcar valoarea hârtiei pe care au fost scrise".

În acest sens, ni se pare, că este extrem de pertinentă opinia unui eminent jurist și diplomat - Nicolas Politis, care, după primul război mondial, făcea următoarea constatare: "Comparată cu justiția internă, justiția internațională este cât se poate de imperfectă, deoarece ea rămâne, în principiu, facultativă. Dar ea se află deja în progres, deoarece nu mai este justiția privată, care există la începuturi".

Totuși, includerea crimelor de război și a terorismului în acte internaționale, ca infracțiuni universale, poate fi considerată o nouă „cărămidă” la temelia a ceea ce avea să fie „justiția internațională”. Poate fi menționat, în acest context, că aceeași perioadă istorică va cunoaște și alte fapte grave, comise în cadrul unor conflicte civile – cazul Spaniei – sau al instaurării și menținerii puterii de către guvernele dictatoriale – Germania, Italia, Portugalia sau chiar România – fără, însă, să găsească un răspuns adecvat față de aceste noi provocări adresate comunității statelor democratice.

Este evident faptul, că viziunile lui Vespasian Pella nu erau corelate la realitățile existente la acel moment, dar timpul va dovedi corectitudinea raționamentelor sale și importanța idealului de justiție promovat de acesta.

Din păcate, lucrările marelui jurist au fost trecute sub un con de umbră în România postbelică, fiind totuși cunoscute și apreciate mult mai mult pe plan internațional – una din sălile de judecată ale Tribunalului Penal pentru Fosta Yugoslavia, purtându-i numele. Poate că o activitate de traducere a volumelor, scrise direct în limba franceză, ar ajuta la redescoperirea lui Pella de către școala juridică românească, care s-ar putea mândri cu o asemenea ascendență.

În finalul acestui capitol, merită redată excepționala definiție a Dreptului Penal Internațional elaborată de Vespasian Pella, cu mult timp înainte, ca aceasta să fie altceva decât o sublimă formă lipsită de conținut : „*o disciplină juridică, care, în vederea apărării ordinii internaționale, determină crimele împotriva păcii și umanității, prevăzând sancțiunile și condițiile de responsabilitate ale indivizilor, statelor sau altor persoane juridice*”.

Subliniind valoarea, însemnatatea și actualitatea ideilor lui Vespasian V. Pella, într-o cercetare monografică dedicată acestuia, un jurist român de prestigiu, Iulian Poenaru, aprecia: "putem afirma, fără teamă de a greși, că ideile, concepțiile și atitudinea înaintată ale lui Vespasian V. Pella, benefice întregii omeniri, își au sursa în inteligență nativă și în scăpirile de geniu ale poporului român, al căruia prestigios ambasador a fost pe toate meridianele și paralele globului pământesc".

Pe parcursul timpului, așa cum vom vedea, două mari probleme - în mod evident, conexe - vor condiționa evoluția și acceptarea justiției penale internaționale: pe de o parte, necesitatea de a defini cu exactitate crimele internaționale ce urmău să fie supuse jurisdicției Curții, iar pe de altă parte, o corectă delimitare a prerogativelor statelor în această materie, de prerogativele pe care urma să le dobândească jurisdicția penală internațională. Ambele probleme vor pricina, desigur, multe dezbateri, exprimându-se puncte de vedere dintre cele mai contradictorii. Va fi necesar să se stabilească, deci, cu exactitate, în mod

preliminar, ce fapte vor fi judecate de către un eventual tribunal internațional, multă vreme această discuție fiind subordonată distincției între infracțiunile "politice" și infracțiunile de drept comun.

Pe de altă parte, așa cum am arătat deja, recunoașterea unei jurisdicții penale internaționale și implicit, acceptarea de către un stat, de a remite pe proprii cetățeni acelei instanțe penale internaționale, a fost întotdeauna privită cu suspiciune de către state, dintr-un dublu motiv: pe de o parte, deoarece, într-o viziune autarhică asupra prerogativelor suverane ale statelor, recunoașterea jurisdicției internaționale echivala cu un transfer de suveranitate; pe de altă parte, prin aceea, că statele considerau o jurisdicție internațională, ca fiind lipsită de obiectivitate în ceea ce privește faptele unor cetățeni din diverse state, pe care urma să-i judece, interesele generale de represiune prevalând asupra garanțiilor procesuale.

Toate aceste elemente, privite în ansamblul lor, vor acționa - în decursul timpului - cu o intensitate mai mică sau mai mare, determinând ca, zeci de ani de zile, problema Curții Penale Internaționale să constituie numai un obiect de studiu.

7. Al doilea război mondial și înființarea Tribunalelor Militare Internaționale de la Nurenberg și Tokio

„Vrem să fie clar că nu intenționăm să acuzăm poporul german. Dacă marea masă a poporului german ar fi acceptat docilă programul partidului național-socialist, SS-ul n-ar mai fi fost necesar și n-ar fi fost nevoie nici de lagăre de concentrare și nici de Gestapo” (Robert Jackson – Procurorul General al Tribunalului de la Nuremberg).

Istoria imediat următoare evenimentelor menționate la punctul anterior a dovedit, dacă mai era nevoie, că imaginația malignă a oamenilor poate fi extrem de fertilă, găsind noi forme, încă nemaivăzute și neimaginante, de săvârșire a celor mai

condamnabile atrocități. În plus, s-a confirmat faptul, că diferite state și diverși conducători ai acestora (nu numai Germania fiind în această situație), pot semna orice fel de act internațional de alianță, de pace sau de respectare a drepturilor omului, dar că aceste texte nu au avut evident decât o valoare de arhivă din moment ce nu au fost dublate de voința politică de a respecta angajamentele asumate.

Germania hitleristă va reuși să depășească cu mult violările aduse „*moralie internaționale și respectării sfinte a tratatelor*”, comise în epoca militaristă a Kaiserului Wilhelm al-II-lea. Prevederi ale tratatelor de pace, angajamente internaționale. Liga Națiunilor, dreptul la libertate și independență al fiecărui popor, vor fi tot atâtea concepte pur și simplu ignorate în cavalcada spre înfrângerea și distrugerea propriei națiuni condusă de Hitler și acoliții săi, pe care din păcate îi va lăsa singuri în boxa acuzațiilor de la Nurenberg. Aceste nenumărate violări ale celor mai elementare norme internaționale vor fi dublate de o adevărată politică sistematică, organizată cu rigurozitatea tipic teutonă, de eliminare fizică a unor grupuri politice, rasiale, religioase sau etnice, necunoscute lumii civilizate nici măcar în epoca invaziilor mongole și pentru care omenirea va fi obligată să inventeze noțiunea de „genocid” pentru a se putea referi la fapte de o asemenea natură.

Vor fi, aşadar, incredibilele atrocități comise chiar în prima parte a Celui De Al Doilea Război Mondial, care vor conduce la realizarea Acordului de la Saint James Palace (semnat la Londra în anul 1942). Cu această ocazie, se stabilea înființarea unei „*Comisii a Națiunilor Unite pentru descoperirea și pedepsirea crimele de război*” (care urma evident să funcționeze la terminarea războiului). Chiar dacă termenul de „Națiuni Unite” nu includea la acel moment decât Alianții Occidentali – SUA și Marea Britanie - (neavând sensul căpătat mai târziu) se poate afirma ca era un pas important ce dovedea o intenție clară și decisă pentru perioada postbelică.

În această acțiune a fost ulterior cooptată și Uniunea Sovietică. Prin declarația solemnă adoptată la Moscova, la data de 30 octombrie 1943, în numele celor trei mari state aliate, se arăta în mod explicit :“ când un armistițiu va fi acordat unui nou guvern format în Germania, oricare va fi acesta, ofițerii și soldații germani

Condițiile fiind, deci, împlinite, la data de 8 august 1945, a fost semnat, la Londra, "Acordul privind urmărirea și pedepsirea marilor criminali de război ai Puterilor europene ale Axei", prin care s-a hotărât instituirea unui Tribunal Militar Internațional, rămas în istorie sub numele de „Tribunalul de la Nurenberg”, care să judece criminalii de război ale căror crime erau fără localizare geografică precisă. Înțelegerea a reprezentat voința celor 4 state învingătoare, respectiv, Statele Unite ale Americii, Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și Franța care au reușit să găsească un compromis acceptabil, subsumat ideii de a pune în practică principiile enunțate anterior.

Acordul cuprindea, în cadrul anexei, Statutul Tribunalului, care prevedea reguli de constituire, de jurisdicție și de funcționare a acestuia.

S-a convenit ca sediul acestui Tribunal să fie în orașul Nurnberg, în Germania.

În prevederile articolului 5 al acestui Statut era cuprinsă o dispoziție, potrivit căreia, în caz de necesitate, determinată de numărul mare al proceselor, se puteau înființa și alte tribunale, cu o componență, competență și procedură, identice cu cele prevăzute în Statut.

Tribunalul Militar Internațional de la Nurnberg era compus din patru membri și patru supleanți, reprezentând cele patru mari puteri învingătoare în război. Președinția acestuia fiind asigurată pe rând de către unul din judecători, potrivit principiului rotației. Hotărârile erau adoptate cu votul majorității membrilor săi, în caz de egalitate prevalând votul președintelui. Prin urmare, pentru a se hotărî condamnarea, era necesar votul a cel puțin trei judecători.

Tribunalul era competent să judece orice persoană care, acționând în numele țărilor europene ale Axei, a comis, individual sau cu titlu de membru al unei organizații, oricare din crimele menționate expres în Statut.

În cazul în care, în cadrul unui proces, se constata că un inculpat, vinovat de o anumită faptă, face parte dintr-un grup sau organizație, Tribunalul era abilitat să declare faptul, că grupul sau organizația respectivă sunt criminale. În virtutea acestui text, Gestapoul, S.S.-ul și conducerea partidului nazist german au fost declarate criminale. O asemenea declarație îndreptătea autoritățile competente, ale

fiecăruia dintre statele care au constituit tribunalul, să defere tribunalelor militare naționale pe oricare din membrii organizației sau grupului declarat ca având caracter criminal, în virtutea simplei lor afilieri la un asemenea grup sau organizație, al căror caracter criminal rămânea stabilit și nu putea fi contestat.

Tribunalul era împuternicit să judece acuzații și în contumacie, indiferent dacă aceștia nu au fost descoperiți sau nu se prezintau, dacă se considera că judecarea lor era în interesul justiției.

Pentru descoperirea criminalilor de război, efectuarea actelor de urmărire penală, pregătirea actului de acuzare și susținerea acestuia în fața tribunalului, Statutul prevedea constituirea unei Comisii de instrucție și urmărire a marilor criminali de război, compusă din reprezentanți ai Ministerului public din cele patru țări semnatare ale Acordului.

Hotărârea tribunalului, prin care se constata vinovăția inculpatului sau prin care era achitat de orice penalități, era, potrivit articolului 26 al Statutului, definitivă și nesusceptibilă de revizuire și trebuia să fie motivată.

Tribunalul putea să pronunțe, în caz de constatare a vinovăției, pedeapsa cu moartea sau orice altă pedeapsă pe care o considera ca justă, având și dreptul de a ordona confiscarea oricărora bunuri furate de către condamnat, care erau remise Consiliului de Control al Aliaților din Germania.

Executarea pedepselor era încredințată Consiliului de Control al Aliaților, care avea și dreptul de a modifica sau reduce pedepsele aplicate, fără, însă, a le agrava.

Tribunalul Militar Internațional de la Nurnberg a funcționat în perioada 20 noiembrie 1945 și 1 octombrie 1946, dată la care și-a încheiat lucrările (și existența).

În final, 24 de persoane au fost puse sub acuzare de către Procuror, ca fiind cei mai mari criminali de război. Dintre aceștia, doar 22 au fost judecați.

Astfel, la această ultimă dată, Tribunalul Militar Internațional de la Nurnberg s-a pronunțat, condamnând la pedeapsa capitală - 12 persoane (printre care Goering, Keitel, Jodl și Ribbentrop), la muncă silnică pe viață - 3 persoane, la

închisoarea între 10 și 20 de ani - alte 4 persoane, iar în privința a 3 inculpați s-a dispus achitarea.

Henri Donnedieu de Vabre, judecătorul francez de la Nurenberg, a spus despre crimele împotriva umanității că „au fost introduse pe ușa din spate și că au fost pur și simplu volatilizate în cursul procesului”. Această apreciere reflectă doar una dintre evidențele lipsuri și neîmpliniri ale Tribunalului de la Nurenberg (în fapt, în toate condamnările emise nefiind făcută o diferențiere netă și clară între crimele de război și cele împotriva umanității, aşa cum erau prevăzute în Statut).

Relativ în paralel cu procesul de la Nurenberg și puternic influențat de sistemul adoptat de acesta, își va desfășura activitatea și Tribunalul de la Tokio, pentru judecarea criminalilor de război japonezi (fiind însă interesant de remarcat faptul, că acesta din urmă nu a fost constituit printr-un acord al Aliaților, ci printr-o simplă proclamație a generalului MacArthur – comandantul militar șef al forțelor de ocupație, funcționând practic ca o instanță americană „exportată” și având, în acest fel, o legitimitate chiar și mai contestabilă, ca și o semnificație mult mai redusă pentru Dreptul Penal Internațional). Acesta este, de fapt, Tribunalul Militar Internațional pentru Extremul Orient, cunoscut ca Tribunalul de la Tokio, după sediul său, care a fost stabilit în acest oraș. El a fost înființat în condiții istorice asemănătoare cu cele ale Tribunalului de la Nurnberg.

Ființarea acestui tribunal a fost convenită în cuprinsul "Declarației de la Postdam", din data de 26 iulie 1945, semnată de Statele Unite ale Americii, Marea Britanie și China și cuprindea condițiile de capitulare a Japoniei. Potrivit acestui document, una din condițiile capitulării Japoniei a fost aceea de a-i aduce în fața justiției pe criminalii de război. La această Declarație, a aderat la data de 8 august 1945, odată cu intrarea sa în război contra acestei țări și fosta U.R.S.S. Acest act a fost acceptat de Japonia, după înfrângerea sa, la data de 1 septembrie 1945.

În baza acestei Declarații, Comandantul Suprem al forțelor aliate din Extremul Orient, generalul Mac Arthur, a aprobat, la data de 19 ianuarie 1946, "Carta Tribunalului Militar Internațional pentru Extremul Orient", care oferea cadrul juridic de a pedepsi, cu promptitudine, pe militanții japonezi și ei răspunzători de crimele de război comise în această parte a lumii.

Generalul american Mac Arthur avea, potrivit acestei Carte, atribuția de a numi președintele tribunalului și judecătorii, de pe o listă, propusă de statele care au semnat actul de capitulare a Japoniei și de alte state care au aderat la acesta.

El exercita, totodată și alte funcții legate de numirea președintelui Consiliului care îndeplinea atribuțiile de instruire, urmărire penală și susținere a acuzării sau de executare, modificare ori atenuare a pedepselor pronunțate, exercitând, în fapt, supravegherea asupra întregii activități a tribunalului.

În linii generale, Carta Tribunalului de la Tokio, cuprindea principii și reglementări similare cu cele ale Statutului Tribunalului de la Nurnberg, dar avea și unele deosebiri: astfel, Tribunalul era compus din cel puțin 6 membri și cel mult 11 membri, judecând în complet de 6 judecători.

Tribunalul, comparativ cu cel de la Nurnberg, nu era abilitat să declare criminale anumite grupuri sau organizații, competența Tribunalului "ratione personae" limitându-se la persoanele învinuite a fi comis crime grave.

Regulile de procedură și garanțiile judiciare, precum și cele privind responsabilitatea acuzațiilor sau pedepsele ce se puteau aplica erau similare celor din Statutul Tribunalului de la Nurnberg.

Nu erau cuprinse în Cartă mențiuni despre caracterul definitiv sau nerevizuibil al hotărârii, hotărârea fiind executorie la ordinul Comandantului Suprem al forțelor aliante, respectiv, a generalului Mac Arthur, singurul pentru care se prevedea dreptul de a o modifica.

Tribunalul Militar de la Tokio și-a încheiat lucrările la data de 12 noiembrie 1948, condamnând la pedeapsa capitală 7 persoane, la închisoare pe viață 11 persoane, iar alte 7 persoane la detenție.

Dacă în Germania au mai fost judecați alți 15 000 de criminali de război, de către fiecare Aliat, separat, în zona sa de ocupație (10 000 numai de către Uniunea Sovietică), în Japonia nu a mai existat practic o altă instanță, autoritățile americane de ocupație optând, fără ezitare, pentru o conciliere, care a însemnat, însă, abandonarea ideii de justiție internațională.

Tribunalele de la Nurenberg și Tokyo au fost acuzate, în mod evident, ca fiind expresia unei justiții a învingătorilor. Este la fel de evident, că aplicarea

de state) demonstrează faptul că există o bază solidă de susținere pentru o asemenea instituție.

Se așteaptă, ca din acest an și mai multe state să devină părți ale Statutului de la Roma; prin urmare, „teritoriile asupra cărora Curtea își va exercita jurisdicția”, fie ea complementară, se vor înmulții, ceea ce nu poate avea decât efecte benefice pe plan internațional.

Se așteaptă, de asemenea, ca SUA să devină treptat mai deschise ideii Curții, să-i înțeleagă utilitatea și să se alăture Statelor Părți. Rolul important jucat de SUA în înființarea celor două Tribunale ad-hoc, respectiv pentru Fosta Yugoslavia și Rwanda arată, în mod clar, că SUA împărtășesc aceleași valori cu Statele Părți.

Multe dintre prevederile Statutului sunt rezultatele unor compromisuri solicitate și promovate de delegația Statelor Unite (definiția crimelor de război, respectul pentru procedurile judiciare naționale cu privire la ordinele Curții referitoare la asistența judiciară, definiția crimelor împotriva umanității fără a avea legătură cu războaiele etc).

5. Desigur, Statutul de la Roma este un tratat; prin urmare, implementarea acestuia la nivel național depinde în mare măsură de intențiile politice ale Statelor Părți; deci, problemele pe care CPI le va înfrunta sunt mai mult politice decât legislative.

Un sistem judiciar, care este independent din punct de vedere politic și imparțial, corect față de acuzați și victime, eficient și transparent, ar trebui să aibă un efect de împiedicare a potențialilor criminali.

Prin definiție, Curtea va contribui la pregătirea jurisdicțiilor naționale de a investiga și a pedepsi asemenea crime, ceea ce constituie, deja, o contribuție în menținerea păcii.

Chiar dacă nu este o instituție pentru drepturile omului, Curtea - prin adoptarea Statutului și ratificarea acestuia de către un număr mare de state din toate colțurile lumii - va contribui, în mod semnificativ, la creșterea respectului drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pe plan mondial. De asemenea, CPI are capacitatea de a elmina necesitatea alcăturirii altor tribunale ad-hoc.

Bibliografie selectivă

- [AH94] Arendt Hannah – „Eichmann la Ierusalim”, Londra 1994
- [AR93] A.R.D.U. – Dreptul internațional umanitar al conflictelor armate, Documente, București 1993
- [BB86] Bassiouni M.Cherif – Introduction to the Genocide Convention, in International Criminal Law, New York, 1986
- [BB99] Bassiouni M.Cherif, Broomhall Bruce – „ICC Ratification and national implementing legislation”, New York 1999
- [BD00] Bourdon William, Duverger Emmanuelle – „La Cour penale internationale”, Paris 2000
- [BN00] Bolintineanu Alexandru, Năstase Adrian – „Drept Internațional contemporan”, București 2000
- [CE90] Conseil Economique et Social, Rapporteur Special, Commission des droits de l'homme – Etudes sur la question de la prevention et de la repression du crime de genocide
- [CG98] Chemillier-Gendreau Monique – "Un tribunal international pour finir avec l'impunité. Universalitatea des droit humains", Le Monde Diplomatique 1998
- [CI83] Comite International de la Croix Rouge – Regles esentielles des Convention de Geneve et de leur Protocols additionnels, Geneva 1983
- [DD99] Diaconu Dumitru – „Curtea Penală Internațională - Istorie și realitate”, București 1999
- [DE94] David Eric – Principes de droit des conflits armés, Bruylant, Bruxelles 1994
- [DI02] Diaconu Ion - "International Criminal Court a New Stage", București
- [DM98] Dumitru Mazilu – „Tratat de dreptul păcii”, București 1998
- [DV22] Donnedieu de Vabres – „Introduction à l'étude du droit penal international”, Paris 1922
- [ET94] Evered Timothy – „An International Criminal Court - Recent proposals and american concerns”, New York 1994

- [FB90] Ferencz Benjamin – „An International Criminal Court”, New York 1990
- [GG77] Geamănu Grigore – „Dreptul internațional penal și infracțiunile internaționale”, București 1977
- [GG68] Geamănu Grigore – „La conception de V. V. Pella de la prevention et de définition de crimes contre la paix”, Revue [RS68] Roumaine des Sciences Sociales. Serie de Sciences Juridiques, nr. 2 1968
- [GH33] Gasser Hans-Peter – Le droit international humanitaire, Introduction, Institut Henry Dunant, 1933
- [GK90] Ginsburgs George, Kudriavtsev Vladimir – „The Nuremberg Trial and International Law”, Chicago 1990
- [HL79] Heydecker Joe, Leeb Johannes – „Der Nurnberger Prozes”, Koln 1979
- [LK94] Lescure Karine – „Le Tribunal Penal International pour L'Ex Yougoslavie”, Paris 1994
- [LP46] Lemkin Raphael – Le genocide, Revue internationale de droit penal nr.10 1946
- [LR98] La Rosa Anne Marie – „Dictionnaire de Droit International Penal”, Geneva 1998
- [LT47] Le Tribunal Militaire International de Nurenberg – Documents Officiels, Nurenberg 1947
- [NA01] Năstase Adrian – „Organizarea internațională” Târgoviște, 2001
- [PD97] Pickard Daniel – „Proposed sentencing guidelines for the International Criminal Court”, Londra 1997
- [PI92] Poenaru Iulian – „Vespasian V. Pella. O viață dedicată ideii de justiție internațională”, București 1992
- [PN24] Politis Nicolas – „La justice internationale”, Paris 1924
- [PJ83] Pictet Jean – Developpement et principes du droit international humanitaire, Institut Henry Dunant, Geneva, 1983
- [PV28] Pella Vespasian – „Projet de Statut pour la creation d'une Chambre Criminelle au sein de la Cour Permanente de Justice Internationale”, Geneva 1928
- [PV30] Pella Vespasian – „Towards an International Criminal Court”, Bruxelles 1930

- [RM95] Rama Montaldo Manuel – „Acerca de algunos conceptos basicos relativas al Derecho Penal Internacional”, Madrid 1995
- [SC98] Statutul Curții Penale Internationale, Roma 1998
- [UO01] Uscoi Nicolae, Oprea Gabriel – „Studii de Drept Internațional Umanitar”, București 2001
- [VN96] Volonciu Nicolae – „Tratat de Drept Procesual Penal”, București 1996
- [VG95] Vassali Giuliano – „La giustizia internazionale penale”, Roma 1995
- [VG00] Vermeulen Gert – „Essential texts on International and European Criminal Law” – Antwerpen 2000
- [ZP81] Zaide Sonia, Pritchard John – „The Tokyo war crimes trial”, New York 1981